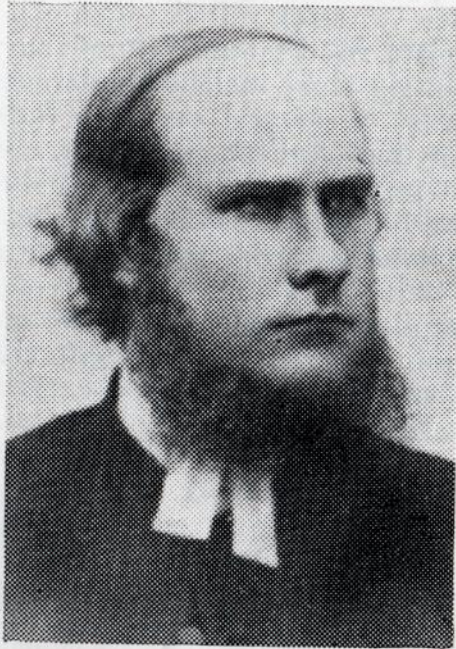

En märklig dalapräst.

En profetgestalt i 20:de århundradet.

Av Konrad
Abramsson.

N. P. Wetterlund.

Under sökandet efter något i mina gömmor fann jag en bunt brev från framlidne kyrkoherde N. P. Wetterlund i Floda. Med denna synnerligen särpräglade prästman och skriftställare hade jag nämligen förmånen att brevväxla under en tid av omkring 20 år. Och under denna tid föreläste jag dessa brev från Wetterlund flitigt både för enskilda och för smärre mötesgrupper.

En märklig dalapräst

Hans brev äro tankedigra och rika på uppbyggelsevärde.

*

Kyrkoherde Wetterlunds korrespondens var synnerligen omfattande; brev från honom har jag påträffat i skilda delar av vårt land. Och för att ge läsaren en föreställning om arten av hans brev, återger jag här avsnitt av några av dem.

Det första, varav här återges något, skrevs då pingströrelsen som först börjat göra sig gällande och livligt diskuterades, i vilken debatt också Wetterlund uttalade sig, fast endast privat och i brev till vänner. Han gör det på följande strängt objektiva sätt:

"Den sanna pingströrelsen är beskriven i 1 Kor. 13. Den utgöres av den kärlek, som har 16 sidor. De äro: Tålig. Mild. Avundas icke. Förhäver sig icke. Uppblåses icke. Skickar sig icke ohöviskt. Söker icke sitt. Förtörnas icke. Hyser icke agg för en oförrätts skull. Gläder sig icke över orättfärdigheten. Har sin glädje i sanningen. Fördrager allting. Tror allting. Hoppas allting. Uthärdar allting. Förgår aldrig.

Där denna 16-sidiga kärlek finns i hjärta och liv, där är den sanna pingströrelsen. Där den icke finns, där är antingen ingen pingströrelse eller ock en falsk sådan. Ja, falsk, även om man talade både människors och änglars tungomål (v. 1); falsk, även om man hade profetians gåva och visste alla hemligheter och ägde all kunskap och hade all tro, så att man kunde förflytta berg (v. 2); falsk, även om man gäve bort allt vad man ägde till bröd åt de fattiga och offrade sin kropp till att brännas upp (v. 3).

Ja, utan den 16-sidiga kärleken är jag som ett livlöst ting, lik en ljudande malm eller en klingande mässing, även om jag talade alla jordens och himmelens språk.

Utan denna kärlek är jag intet, huru stor jag än är; gagnar mig intet, hur mycket gott jag än gör. Så allvarlig är den sanna pingströrelsen.

Den 16-sidiga kärleken är själva kärlekens Gud i människogestalt. Den är den utlovade pingstanden. Den är Kristi Ande, utan vilken ingen hör Kristus till, Rom. 8:9.

Den 16-sidiga kärleken är den övermåttan härliga vägen, 1 Kor. 12:31. O, du enkla, visa och stilla väg, just den som Jesus gick! Få äro de, som finna dig; färre de som dig vandra till slutet!

Så fördold och förglömd, som du är, du enda väg, som för oss rätt! Så föraktad och begabbd du är! Så förfuskad och bortbullrad du är!

Vänner, glömmen ej detta: På den 16-sidiga kärleken hänger liv och död, tid och evighet. Utan den — allt fåfängt, allt förlorat."

Så långt detta Wetterlunds brev. Dess sanningar äro närgångna. Inför 1 Kor. 13:de kapitel blir man syndare, hur självbelåten man än befinnes vara, därest man har något sinne för sanning och fakta. Vår synd består ju icke i borgerliga förseelser och förnedrande laster; dylika äro endast syndens *symtom*, icke synden själv. Synden består i frånvaro av kärlek till Gud. Synd är, som någon så sant sagt, icke förtrampande av en lag utan trampandet på ett *hjärta*: vår käre himmelske Faders.

I ett brev med nyårshälsning skrev Wetterlund: "Vi se tillbaka på vårt liv. Hur mycket Guds nåd ha vi icke druckit ut! Vilken barm-

hårtighet ha vi ej undfått! Mången eld, ingen förhet; mången väntan, ingen för lång. Ju mer det brände, dess mer det tände; ju mer det dröjde, dess mer det böjde; och ju mer det böjde, dess mer det höjde, halleluja!"

Wetterlund var i sina brev den ömme fadern. Men hans kärlek var minst av allt saltlös. Någon hade visst talat om för honom, att jag plägade predika ända till fyra gånger per söndag. Då kom det ett brev, vilket kort och gott lyder så: "Konrad, vet, att en helandlig predikant predikar en gång i veckan, en halvandlig predikar två och en oandlig huru många gånger som helst." Naturligtvis är detta en överdrift, vilket Wetterlund säkert varit den förste att tillstå, därest saken förts på tal. Men i överdriften gömmer sig likväl en viktig sanning, och den var jag då i behov av.

Wetterlund var icke blott flitig brevskrivare; han har jämväl lämnat efter sig en hel del böcker, varav bokverket "Andens Lag" är märkligast och omfattar inte mindre än 1.244 sidor. En entusiastisk recensent sade en gång om detta Wetterlunds bokalster, att det "var boken för de närmaste 1000 åren". Fastän detta kan förefalla bra mycket tilltaget, är det likväl säkert, att Wetterlund var senare tiders mäktigaste profetgestalt. Han talade och skrev i den anda, i vilken profeternas utsagor givits. Och gör man sig mödan att studera Wetterlunds skrifter, särskilt "Andens Lag", får man oskattbar hjälp att förstå Bibelns grundsanning. Man får blick för frälsningssanningens stora organiska sammanhang. Man bibringas biblisk grundsyn och hälsosam översikt.

Man kommer under studiet av Wetterlunds skrifter att tänka på en annan ensam och oförfärad sanningssägare: Sören Kierkegaard. Vid sidan av djupgående olikheter finnes dock hos dessa båda män framträdande likheter. Bägge skrevo t. ex. ett glimrande och klart språk, bådas författareskap gå i banbrytande anda, bådas liv voro fyllda av lidande och kamp, och deras sanningslidelse bringade dem i delo med sin tids konventionella andliga företeelser. Vid läsningen av deras efterlämnade skrifter känner sig emellertid den vid tankeanstängning mindre tränade såsom om han vandrade uppför djärvt stigande fjäll. Den som älskar det behagliga lugnet och inte vill utöver vanetänkande cirklar, befattar sig inte gärna med dylik litteratur. Men här och var i våra bygder sitta försagda själar och finna i Wetterlunds böcker sådant uttalat i klara ord, som de visserligen haft "på känn", men som de varken vågat uttala eller förmått formulera.

*

I sitt teologiska tänkande utgick Wetterlund i allt från dekalogens två första bud, i vilka Herren Kristus sammanfattade hela lagen och alla profeterna: "Du skall älska Herren, din Gud, av allt ditt hjärta och av all din själ och av allt ditt förstånd. Detta är det yppersta och förnämsta budet. Därefter kommer ett som är detta likt: Du skall älska din nästa såsom dig själv. På dessa två bud hänger hela lagen och profeterna", Matt. 22: 37—40. Av dessa Jesu ord har Wetterlund präglat den meningsfyllda termen: Tubudskärleken. Och all den kristendom, som till sin anda icke är tubudskärlek, betecknade han som falsk fromhet. Tubudskärleken undfar män-

niskan i och med pingstens Ande. Nytestamentlig gudsfruktan har endast den som upplevt andebytet: utbytet av världsanden mot Guds Ande. Den som håller första budet, han håller lätteligen alla de andra, ty kärleken är lagens fullbordan; den däremot som icke håller det första budet, han kan inte hålla ett enda av de övriga. "Gud är kärleken. Och den som förbliver i kärleken, han förbliver i Gud, och Gud förbliver i honom", 1 Joh. 4: 16.

Tubudskärleken var ock därför den måttstock, som Wetterlund i sin förkunnelse och i sina skrifter lade på enskilda kristna och på hela samfund, såväl statskyrkan, inom vilken han själv var präst, som frikyrkliga sammanslutningar. Gränsen mellan äkta och oäkta fromhet sammanföll fördenskull för Wetterlund icke med någon samfundsgräns, utan den gränsen var för honom livets linje, vilken skär igenom alla partimurar. "Vi skulle vara ett", säger han på ett ställe, "att världen må tro. Det är beviset. Men vart har det tagit vägen? De orden äro utstrukna. Och av vad? Av andligt kött. Och var sitter det? Hos oss alla. Man skjuter skulden till söndring på varandra, under det vi alla hava del däri."

*

Wetterlund har tjänstgjort som präst på flera platser i Dalarna, bl. a. i Orsa. Och jag får nu och då långa stunder sitta och höra äldre sockenbor berätta om sina söndagsbesök i kyrkan och om Wetterlunds predikningar, av vilka intrycken ofördunklade leva kvar i själen. Ja, även av förkunnelsens ord minnas de långa stycken.

Hans förkunnelse ställde nog stundom rätt stora krav på åhörarnas intellektuella kraft, och

en gumma i Skattungbyn lär en gång ha sagt till honom: "Du 'änger korgen alldeles för 'ögt, så korna nå int' opp te'n." Det var nog inte alltid lätt att följa hans tankebanor.

Dock var framställningen oftast synnerligen medryckande. Ett exempel därpå ger kontraktsprost August Dalqvist i Julbok för Västerås stift, däri denne återger en faluläkares berättelse om ett kyrkobesök i Vika. Läkaren, som var prästson, sade sig ha stor ovilja mot långa predikningar. En söndag reste han ut till Vika för att höra den namnkunnige Wetterlund. Ryktet hade sagt, att dennes predikningar plögade dra ut på tiden. När doktorn tog plats i kyrkbänken, tänkte han: "Blir predikan lång, så går jag". Wetterlund trädde upp i predikstolen, predikade och genomförde sitt ämne. Och när han slutat, tänkte doktorn: "Nå, i dag var då inte predikan så särskilt lång". Han såg så på klockan och fann, att den varat — 3 timmar.

Som exempel på Wetterlunds ovanliga begåvning berättas det om ett hans inlägg vid en studentsammanskomst, vid vilken man samtalade om dagens högmässopredikan, hållen av professor Carl Norrby. Den ene efter den andre återgav de avsnitt av predikan, som särskilt tilltalat. Även Wetterlund tog till orda, och han genomgick hela predikan från början och till slut med ofattbar korrekthet och med så djup uppfattning av innehållet och så medryckande, att professor Norrby, som ock var närvarande, sedan uttalat sin stora beundran och sagt, att han önskat att predikan varit sådan som referatet, vilket professorn ansåg gav densamma ökat uppbyggelsevärde.

*

Kyrkoherde Wetterlund föddes i ett fattigt torparehem inom Slättåkra socken den 20 juni 1852; han var således hallänning. En präst i hemorten gav impulsen till hans studier, och han genomgick läroverket i Halmstad. Studentexamen avlade han i Uppsala 1876 och såväl teoretisk som praktisk teologisk examen 1884.

Prästvigd blev Wetterlund år 1885 för tjänstgöring inom Västerås stift och missiverades först till Vika i Dalarna och sedan till Leksand. Därpå kom han till Orsa, där han blev ordinarie kapellpredikant i Skattungbyn 1891. Som fjärde provpredikant till kyrkoherdetjänsten i Floda kallades han 1892, fick övervägande röstetal och utnämndes till kyrkoherde där.

Kyrkoherde Wetterlunds hälsa började vackla ganska snart under hans tid i Floda, varför ämbetet långa tider måste uppehållas genom vikarie. För hälsans förbättring uppehöll sig Wetterlund nu än här och än där, och det var med beträngt sinne som han härunder uppbar sin lön.

Den sista tiden bodde han på Söder i Stockholm, där han arbetade som författare. Då började han på allvar umgås med tanken på att söka avsked från prästämbetet, ett för en fattig och sjuk man allvarligt steg.

Det har antytts, att detta hans steg skulle förorsakas av någon avvikelse från Svenska kyrkans lärosyn, vilket emellertid inte var fallet. Han begärde att få kvarstå såsom präst men med befrielse från bestämd ämbetsutövning, men när detta förvägrades, begärde han avsked.

Om kyrkan hade han uttalat många svidande sanningsord, men det hade han även om andra kyrkliga sammanslutningar, och han ansåg sig

inte behöva lämna sitt hem därför, att han om detsamma sade sanningen. Men när han hörde röster säga, att den som sade sådant om kyrkan, borde ta konsekvenserna och frånga ämbetet, så gjorde han det, fastän han själv innerst ansåg resonemanget kortsynt.

*

Uppsättandet av avskedsansökan föregicks av allvarlig bön om högre ledning. Han berättade, att sedan han postat ansökan i fråga, kom följande morgon i hans brevlåda ett brev, innehållande tusentals kronor, vilket han uppfattade såsom "ett Guds handslag".

Kyrkoherde Wetterlund var en *kontrast-natur*. Hans mentalitet var närmast kolerikerns. Hans viljestyrka och energi voro enorma. Och inom sådana personligheters bröst rasa ofta svåra stormar. Ingen kan känna så svåra frestelser som en sådan. Kristi Ande, av vilken Wetterlund var avgjort gripen, kom ofta i konflikt med hans viljekraft. Och ur denna källa härflöt mycket av det lidande, varav Wetterlunds liv i så hög grad kännetecknades. Tamare naturer kunna icke så djupt som t. ex. Wetterlund känna spänningen mellan vad man är och vad man bör bli. Ofta talar han i sina skrifter om klyftan mellan "veta och vara". Han var likt Paulus *vunnen*, fast han ej *vunnit*. Men för att han skulle vinna blev för honom kampen en tid så våldsam, att han därigenom fördes ned i en själskris, som tangerade vansinnet. I breven sade han ofta: "Utan lidande blir det aldrig något av oss. Det är Guds käpp, som är den kläpp som ger ljud i klockan." Ur dessa lidandesdjup sade han sig ha fått innehålllet i boken "Andens lag".

Sådana människor, vilka likt Wetterlund se så klart på tingen, ha inte lättast att med bibehållet lugn möta invändningar och motsägelse. Och på den punkten hade Wetterlund från början mycket att lära. Här gick det nog ibland ock sönder. Då bad han. Och då det ånyo gick sönder, "nöp han sig i örat och bad". Han talar om "den evangeliske tjuren, som inte kan rubbas från förstabudstilliten till Gud: Kärleken. Fel och brist äro snärtslängar, vilka endast driva djupare in i försoningens ande". Liksom t. ex. hos aposteln Petrus försiggick "den goda kampens" skeenden på öppen scen även för vännen Wetterlund.

Starka tänkare pläga icke vara lagda för mystik. Dock var Wetterlund mystiker. Till sin natur hade han nog fått mest av sin moder, vilken av sonen beskrives som synnerligen märklig. Kärleksfullt och ömt tecknade han henne i boken Barndomsminnen.

Den Helige Ande bemästrade denna intensiva natur och gjorde den till ett sitt helgade organ. Och personligen genomgick Wetterlund en förvandlande inre utveckling. Efter att ha genomgått en ny ytterst plågsam operation, vilken lär ha tagit timmar i anspråk, sade han, "att Gud arrangerade med denna långa tid för kirurgens arbete, för att han själv skulle kunna bortoperera en förhårdnad i mitt hjärta".

*

Kyrkoherde N. P. Wetterlund avled den 7 augusti 1928. Det sista man hörde honom säga var: "Nu är jag frälst. Nu får jag somna. Han kommer snart. Jag hör honom redan."